COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Postbus 30203, 2500 GE DEN HAAG

Centraal Orgaan opvang asielzoekers
Rijnstraat 8
2515 XP DEN HAAG
telefoon 088-7157173

Burgemeester van de gemeente Harderwijk
De heer drs. H.J. van Schaik
Postbus 149
3840 AC Harderwijk

datum	4 maart 2021	inlichtingen bij	Pascal Meertens
onderwerp	Verlenging bestuursovereenkomst	telefoon	06 - 525 81 881
ons kenmerk	21u.000351	e-mail	pascalmeertens@coa.nl

Geachte heer Van Schaik,

Sinds juli 2016 is in uw gemeente een asielzoekerscentrum gevestigd. Met dank en waardering kijkt het COA terug op de goede samenwerking in de afgelopen jaren, met u en de vele andere betrokkenen binnen uw gemeente. In een besluit van uw college van 27 oktober 2020 wordt de gemeenteraad voorgesteld in te stemmen met de verlenging van de bestuursovereenkomst van 19 juli 2021 tot 1 juni 2026. In de Raadsvergadering van 7 januari 2021 is een amendement aangenomen om in te stemmen met de verlenging onder een aantal voorwaarden.

Ik wil voorop stellen dat ik u (en uw college) zeer erkentelijk ben voor het besluit de gemeenteraad voor te stellen de bestuursovereenkomst met vijf jaar te verlengen, met inachtneming van de afspraken die in een addendum zijn opgenomen. Mijn dankbaarheid en waardering gaan ook uit naar de gemeenteraad nu de raad instemt de inzet van 500 permanente plekken met 5 jaar te verlengen.
Daarmee laten we weten dat we kunnen instemmen met onderdeel 1a uit het geamendeerde besluit.

Ik heb u toegezegd een reactie toe te sturen op de in het geamendeerde besluit beschreven voorwaarden die gaan over het gebruik van de buffercapaciteit. Graag ga ik hierover verder met u in gesprek.

Verderop in mijn brief beschrijf ik twee varianten. Ik begin mijn reactie met een toelichting op de in het addendum opgenomen voorwaarden, in relatie met het door de raad aangenomen amendement.

Aeneas vluchtte samen met zijn oude vader en kind uit het brandende Troje. Na vele omzwervingen en het trotseren van allerlei gevaren belandt hij tenslotte in Italië en sticht daar de stad Latium. Aeneas staat bekend als een held uit de Griekse oudheid. Het beeldmerk van het COA is op het verhaal van Aeneas gebaseerd.

COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Reactie op de voorwaarden in het addendum en het amendement

Het COA poogt mede door het uitvoeren van de afspraken uit het addendum zo goed en zo veel mogelijk tegemoet te komen aan de wensen van de raad zoals beschreven in het amendement. Ik licht dit, in reactie op de punten 1 b i, ii en iii uit het amendement, hieronder toe:

1 Het COA zorgt ervoor dat de samenstelling van de bewonersgroep van de bufferplekken voor minimaal 40% uit gezinnen bestaat. Het COA streeft er daarbij tevens naar om het percentage van de afgelopen periode te evenaren, te weten 55%. Realisatie hiervan is mede afhankelijk van het aantal gezinnen dat in Nederland asiel aanvraagt.

2 Het COA werkt met een bezetting met asielzoekers: instroom, doorstroom en uitstroom en niet met alleen instroom. Wil het COA aan haar opdracht voor het opvangen van asielzoekers voldoen, dan moeten we de bezetting aan houden om onze opvangcapaciteit te monitoren en op orde te houden.
Het COA zal de buffercapaciteit alléén inzetten als de totale bezetting van de landelijke opvangcapaciteit bij het COA boven de 91% uitkomt. De niet-benutte buffercapaciteit kan door de gemeente desgewenst gebruikt worden voor andere doelgroepen.

De verwachting is, mede dankzij een oproep hiertoe vanuit de Landelijke regietafel, dat er extra opvangplekken beschikbaar komen en de druk op beschikbare opvangplekken vanaf medio 2021 zal verminderen. Daarbij zet de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid stevig in om, met behulp van een hiertoe ingerichte Taskforce, de achterstanden bij de IND in te halen en de doorlooptijden van procedures te verkorten. Hierdoor verblijven asielzoekers in afwachting van een (definitief) besluit op de asielaanvraag minder lang in de opvang, waardoor het COA minder opvangplekken nodig heeft dan nu het geval is.

3 In het door de gemeenteraad geamendeerde besluit is de voorwaarde opgenomen dat het COA geen asielzoekers op de bufferplekken plaatst met een hoog risicoprofiel op overlast.
In reactie hierop merk ik ter toelichting op dat het COA, in samenwerking met vele partners, zich door middel van de Harderwijkse aanpak intensief blijft inzetten om overlast van asielzoekers te voorkomen en om stevig op te treden tegen overlastplegers. Daarbij helpt ook dat asielzoekers uit veilige landen voor wie geldt dat de asielaanvraag in het veilige landen spoor 2* wordt behandeld, worden opgevangen in 2 aparte, sobere opvangvoorzieningen in Ter Apel en Budel-Cranendonck. Kwetsbare asielzoekers uit veilige landen worden opgevangen op de reguliere opvanglocaties.

*Spoor 2: Veilig land of legaal verblijf in een ander EU-land Evident kansarme asielaanvragen kunnen snel worden behandeld en afgewezen voor asielzoekers afkomstig uit een veilig land van herkomst of die al elders in de Europese Unie bescherming hebben: 'veilige landers'. Deze vreemdelingen gaan niet de AA-procedure in.

Twee varianten

Via de bovenstaande afspraken hebben wij de afgelopen maanden met elkaar in goed overleg invulling proberen te geven aan de lokale situatie en wensen in Harderwijk. De gemeenteraad roept het college op om over de bufferplekken nog extra afspraken met het COA te maken. Hiertoe ziet het COA, zoals met u besproken, twee varianten.
De twee varianten samengevat:
Variant 1: Een aanscherping van de afspraken in het addendum.
Variant 2: Het afbouwen van de buffer dan wel overname door de gemeente.

Variant 1

Een eerste variant is een aanscherping van de afspraken uit het addendum, om daarmee zoveel als mogelijk tegemoet te komen aan de wensen van de gemeenteraad zoals beschreven in het amendement:

1 Een aanscherping is denkbaar door de afspraak om het percentage gezinnen, dat op de bufferplekken wordt opgevangen, te verhogen van 40% tot 55%. Het aantal gezinnen dat in de afgelopen jaren op het azc een plek heeft gekregen, is steeds ruim boven het afgesproken (minimum)percentage van 40% geweest. Ik verwacht dat in de komende jaren een percentage van minimaal 55% realiseerbaar is, tenzij het aantal gezinnen dat in Nederland asiel aanvraagt in vergelijking met de afgelopen jaren substantieel daalt. In het addendum bij de bestuursovereenkomst dient onderstaand opgenomen te worden.

De verhouding gezinnen voor de 300 bufferplekken te verhogen van 40% (percentage reguliere capaciteit) tot 55%, tenzij het aantal gezinnen dat in Nederland asiel aanvraagt in vergelijking met de afgelopen jaren substantieel daalt.'

2 In plaats van een afspraak over een landelijke bezettingsgraad van 91% als voorwaarde voor de inzet van de buffercapaciteit is het COA bereid om in lijn met het geamendeerde besluit een afspraak te maken over een absoluut aantal. Met een absoluut aantal wordt de afhankelijkheid van Harderwijk van beschikbaarheid van opvang in andere gemeenten weggenomen. Zoals door uw college in reactie op het amendement terecht is aangegeven, is echter niet alleen de instroom bepalend voor de vraag naar opvangcapaciteit, maar ook de verblijfsduur en de uitstroom. Het COA stelt daarom voor om als voorwaarde voor het gebruik van de buffercapaciteit op te nemen, dat de bezetting van het COA in absolute aantallen hoger moet zijn dan het gemiddelde over de afgelopen vijf jaar (periode 2016-2020). Dit met als doel om te waarborgen dat buffercapaciteit zo min mogelijk, maar alleen indien strikt noodzakelijk vanwege landelijke druk, wordt benut.

Concreet betekent dit dat de bezetting boven de 25.688 dient uit te komen om gebruik te kunnen maken van de buffer plekken.

3 Het COA gaat akkoord met de afspraak dat op de bufferplekken geen asielzoekers met een hoog risicoprofiel worden geplaatst.

Variant 2

Het amendement stelt als voorwaarde voor het gebruik van de buffercapaciteit dat sprake is van een landelijke instroom van 35.000 asielzoekers. Een instroom van deze omvang zal zich hoogstwaarschijnlijk niet voordoen en heeft zich in de afgelopen jaren ook niet voorgedaan. Zo was de instroom in het afgelopen jaar ongeveer 19.000 asielzoekers en bedroeg in 2019 en 2018 de instroom zo'n 30.000. Een en ander betekent - ook in combinatie met het gevraagde hoge percentage gezinnen - dat met de voorwaarde van een instroom boven de 35.000 het gebruik van de buffer in feite op voorhand lijkt uitgesloten. Dit zou betekenen dat er publieke middelen worden ingezet om capaciteit aan te houden die niet benut wordt.

Het moge duidelijk zijn dat het COA een variant mét buffercapaciteit prefereert, zoals eerder beschreven en hoopt dat er overeenstemming bereikt kan worden over de bijbehorende voorwaarden. Indien dat niet haalbaar blijkt en de voorwaarden zodanig zijn dat deze buffer vrijwel zeker niet aangesproken gaat worden, dan staan o.i. twee andere mogelijkheden open.
De eerste optie is dat het COA afziet van (het in stand houden van) 300 bufferplekken en de buffercapaciteit afbouwt.
Een tweede mogelijkheid is dat de gemeente Harderwijk de bufferplekken geheel of gedeeltelijk overneemt voor het gebruik voor en het verblijf van andere doelgroepen. Aan de overname is bij de gemeente geen behoefte. We spraken met elkaar over tijdelijk gebruik door de gemeente in geval van een buffer.

Voor beide opties geldt dat het COA ervoor zorgt dat deze afbouw van de bezetting op een ordentelijke en zorgvuldige wijze plaatsvindt. Hierbij gaat het COA uit van een benodigde periode van een jaar (uiterlijk 1 aug 2022) om te voorkomen dat we onvoldoende opvangplekken hebben voor asielzoekers. Ik hoop en verwacht dat u en de gemeenteraad daar begrip voor hebben.

Belang en voordelen van buffer

Het COA wil graag beschikken over bufferplekken op de locatie Harderwijk en hoopt overeenstemming te bereiken over de voorwaarden. Ook de aanwezigheid van lege bufferplekken heeft belangrijke voordelen voor zowel de bewoners van de locatie als voor de gemeente en zijn inwoners:

- Lege bufferplekken op een locatie bieden enige formatieve ruimte op de locatie. Hierdoor kunnen meer COA-medewerkers zich inzetten voor onder meer de begeleiding en ondersteuning van gezinnen en kinderen.

- Lege bufferplekken zorgen ervoor dat er meer mogelijkheden ontstaan om in uitzonderlijke en bijzondere gevallen, wanneer dit in het belang is van de leefbaarheid en veiligheid op de locatie, bewoners over de locatie te spreiden. De huidige coronapandemie is een voorbeeld van zo'n mogelijke situatie.

- Lege bufferplekken op de locatie zorgen er voor dat er ruimtes zijn die (gratis) beschikbaar gesteld kunnen worden voor maatschappelijke activiteiten van de inwoners van Harderwijk.

- Lege bufferplekken bieden kansen en mogelijkheden voor de gemeente voor gebruik door andere door de gemeente aan te wijzen doelgroepen, zoals spoedzoekers. Hier maken we graag nadere afspraken met u over.

- Lege bufferplekken tellen mee bij het bepalen van de hoogte van de vergoeding die de gemeente ontvangt op basis van het Faciliteitenbesluit Opvangcentra.

- Lege bufferplekken betekenen iets minder verlies aan werkgelegenheid in vergelijking met de afbouw van de gehele buffercapaciteit. Dit mindere verlies ziet op medewerkers van het COA als ook op de inzet van medewerkers voor het groenonderhoud en de schoonmaak. Beide blijven nodig.

Tot slot

Graag ga ik met u in gesprek om het een en ander nader toe te lichten en het vervolg te bespreken.
Ik zie zeer uit naar een prettig vervolg op de samenwerking tussen uw gemeente en het COA.

Hoogachtend,
Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Drs. J. Kapteijns
Lid van het bestuur, plv. bestuursvoorzitter